

Stare de asediu în Dobrogea de Sud. Plan de acțiune și instrucțiuni împotriva atacurilor comitațiilor bulgari, elaborate de comandamentul Diviziei 9

State of Siege in South Dobrogea. Action plan and instructions against attacks by Bulgarian komitadjis developed by the 9th Romanian Division command.

Dr. Daniel Silviu NICULAE*

*Asociația Istorică „Dimitrie Cantemir” – A.S.I.C. București
e-mail: danielniculaie@yahoo.com

Abstract

La 10 decembrie 1864, la propunerea domnitorului Alexandru Ioan Cuza, a fost votată de către parlamentarii români Legea pentru Starea de asediu, act normativ de bază pentru reglementările viitoare în materie. Primul articol prevedea că starea de asediu nu se putea declara decât în caz de pericol iminent pentru siguranța și ordinea publică. În contextul evenimentelor politice interne care au avut loc în anul 1864, reglementarea problemei agrare și a drepturilor electorale, inițiative legislative care au determinat lovitură de stat din 2 mai 1864, sintagma siguranță și ordine publică, prevăzută în primul articol al legii, avea în vedere asigurarea exercitării autorității publice în implementarea reformelor asumate de guvernul condus de Mihail Kogălniceanu și, implicit, protejarea populației și a teritoriului. Ca un arc în timp, în anul 1926, pe timp de pace, după 62 de ani de la votarea Legii pentru Starea de asediu din anul 1864, atacurile comitațiilor bulgari, care amenințau populația, teritoriul și exercitarea autorității statale la frontiera de sud, au impus extinderea prevederilor privind starea de asediu și aplicarea acestora de către Consiliul de Război al Diviziei 9.

On December 10, 1864, at the proposal of the ruler Alexandru Ioan Cuza, was voted by the Romanian parliamentarians, the Law on Siege, a basic normative act for future regulations in the field. The first article stated that the state of siege could only be declared in the event of imminent danger to public safety and order. In the context of domestic political events that took place in 1864, regulation of the agrarian problem and electoral rights, legislative initiatives that determined the coup of May 2, 1864, the phrase safety and public order unseen in the first article of the law, it was primarily aimed at ensuring the exercise of public authority in implementing the reforms undertaken by the government led by Mihail Kogalniceanu and implicitly protecting the population and the territory. Like an arch in time, in 1926, in peacetime, after 62 years since the vote on the Siege Law of 1864, the attacks of the Bulgarian comitages threatening the population, territory, and the exercise of state authority at the southern border imposed the extension of the provisions on the state of siege and their application by the War Council of the 9th Division.

Cuvinte-cheie:

Dobrogea de Sud; stare de asediu; comitații; Divizia 9; terorism.

Keywords:

South Dobrogea; state of siege; komitadjis; 9th Romanian Division; terrorism.

Info articol

Primit: 17 august 2024; Evaluat: 10 septembrie 2024; Acceptat: 14 noiembrie 2024; Disponibil online: 17 ianuarie 2025

Citare: Niculae, D.S. 2024. „Stare de asediu în Dobrogea de Sud. Plan de acțiune și instrucțiuni împotriva atacurilor comitațiilor bulgari, elaborate de comandamentul Diviziei 9”. *Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”*, 13(4): 237-246. <https://doi.org/10.53477/2065-8281-24-50>



© Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”

Articol cu acces deschis distribuit în conformitate cu termenii și condițiile licenței Creative Commons Attribution (CC BY-NC-SA)

Considerații privind istoricul stării de asediu în Dobrogea de Sud (Cadrilater) și a prezenței trupelor de grăniceri, unităților de jandarmi și ale efectivelor Diviziei 9

La 14 august 1916, după 2 ani de neutralitate, România a intrat în Primul Război Mondial, după semnarea Tratatului de Alianță și a Convenției militare cu Antanta. În aceeași zi, a fost publicat Decretul Regal nr. 2798 pentru declararea stării de asediu în cele 34 de județe ale României în care jurisdicția autorității civile privind domeniul siguranței și ordinii publice a fost transferată autorității militare, care era exercitată de Ministerul de război, de comandamentele de corp de armată sau divizie și de prefectii de județe care erau militarizați și asimilați gradelor ierarhiei militare. Toate delictele săvârșite împotriva siguranței statului erau judecate de tribunalele militare. La 30 iunie 1918, a fost emis Decretul Regal nr.1626 care prevedea continuarea stării de asediu pe teritoriul României, implicit în Dobrogea de Sud (Cadrilater) și în Dobrogea Veche, teritorii ocupate de trupele Puterilor Centrale, începând cu data de 1 iulie 1918, sub directa coordonare a autorității militare.

Acesta era cadrul legal la momentul semnării Armistițiului de la Salonic, la 29 septembrie 1918, între Bulgaria și Puterile Aliate, ca urmare a cererii formulate de guvernul bulgar la 24 septembrie 1918, al cărui efect a fost încetarea imediată a tuturor operațiunilor militare bulgare. Potrivit articolelor acestui document, pe lângă părăsirea trupelor germane și austro-ungare, în termen de 4 săptămâni, a teritoriului bulgar, forțele aliatale aveau dreptul să ocupe temporar anumite puncte strategice și să se deplaseze și să staționeze în interiorul Bulgariei, cu misiunea de a veghea la respectarea clauzelor armistițiului, precum și la asigurarea liniștii și ordinii publice, însă acest ultim obiectiv a fost foarte greu de atins, fapt pentru care Comandamentul Interaliat de la Sofia a solicitat expres sprijin din partea trupelor române, care, în conformitate cu prevederile Decretului Regal nr.1626/ 30 iunie 1918, aveau obligația de a menține ordinea și liniștea publică pe teritoriul României, din care făceau parte atât Cadrilaterul, teritoriu intrat în componența statului român, la 10 august 1913, prin semnarea Tratatului de la București, cât și Dobrogea Veche, provincie unită cu România, conform Tratatului de la Berlin din 1878. Trebuie subliniat faptul că cele două provincii menționate erau ocupate și administrate de trupele Puterilor Centrale, ca urmare a semnării de către România a Păcii (Tratatului) de la București, din 7 aprilie 1918, un act caduc, nepromulgat de Regele Ferdinand I al României.

În acest context legislativ, prezența trupelor române în cele două provincii putea genera o stare conflictuală într-o perioadă în care se urmărea aplanarea oricărui disensiuni pentru pregătirea păcii, fapt pentru care primele trupe înarmate, semnalate în cele două provincii românești, au fost detașamentele de jandarmi, care se alăturau autorităților civile și ecleziastice.

În aprilie 1919, generalul Henri Mathias Berthelot, comandantul Armatei de Dunăre, a dispus extinderea jurisdicției Corpului 5 Armată asupra Dobrogei de Sud și Dobrogei Vechi. Conform dispozițiilor primite, Corpul 5 Armată avea ordin

să pună în executare prevederile Legii privind starea de asediu, fapt pentru care au fost trimise în Cadrilater trei companii de grăniceri, dispuse la Silistra, Bazargic și Turtucaia. Pe fondul retragerii trupelor franceze din Dobrogea de Sud, atacurile și jafurile comitațiilor bulgari asupra populației românești s-au intensificat, fiind necesară suplimentarea de forțe. În primele zile ale lunii decembrie 1919, era semnalată la Silistra prezența Batalionului 2 din Regimentul 23 Infanterie, iar la Bazargic erau semnalate forțele unui batalion din cadrul Regimentului 33 Infanterie. În același timp, treptat, unitățile Diviziei 9, precum și cele ale Regimentului 35 Infanterie, Regimentului 36 Infanterie și Regimentului 40 Infanterie au primit planurile de transport în garnizoanele de pace, pe care le-au ocupat în anul 1920.

Tactic, trupele Diviziei 9 ocupau zona din dreapta fluviului Dunărea, aflată la sud-vest, între frontiera dinspre Bulgaria, la est de Marea Neagră și la nord de vechea frontieră a Dobrogei și Dunăre. Misiunea diviziei era *apărarea frontierei Dobrogei de Sud contra agresiunilor bandelor de tâlhari sau detașamentelor armate bulgare, acoperirea mobilizării și concentrării Corpului 5 Armată pentru a preîntâmpina un atac organizat cu mijloace puternice, împiedicarea propagandei bulgare și pătrunderea agenților de propagandă și menținerea ordinii publice* (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major, 429).

Trupele Diviziei 9 executau misiuni de patrulare în spatele frontierei, pentru a rupe orice tip de legătură între bulgari de pe ambele părți ale graniței, și de intervenție în sprijinul grănicerilor români, atunci când situația operativă o impunea (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major, 397).

La 14 ianuarie 1920, a fost publicat, în „Monitorul Oficial” nr. 212, Decretul Regal nr. 113/13 ianuarie 1920 prin care se dispunea *suspendarea stării de asediu, cenzura presei și a oricăror altor publicații în vechiul regat, exceptând Dobrogea* (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major, 136). La scurt timp, în martie 1920, Corpul 5 Armată preciza, prin „Ordonanța nr. 1 relativ la menținerea stării de asediu în Dobrogea”, că, în termen de 10 zile de la publicarea acesteia, toți cei ce vor avea arme pentru care nu posedau permisul special de purtare de armă, eliberat de corpul de armată, să predea armele în comunele urbane la Comandamentul de garnizoană, iar în cele rurale, la posturile de jandarmi care eliberau chitanțe dintr-un carnet anume întocmit pentru fiecare armă. În același timp, se ordona percheziționarea locuitorilor și strângerea armelor de la cei care, după împlinirea termenului prevăzut de ordonanță, au cerut permis pentru purtare armă (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major, 135)

La 31 martie 1921 a fost publicat, în Monitorul Oficial nr. 286, Decretul Regal nr. 853/14 martie 1921 prin care se prevedea aplicarea stării de asediu pe o zonă de 30 km, cu posibilitatea extinderii până la 50 km de-a lungul frontierelor țării, de la punctul de joncțiune al graniței Iugoslaviei cu granița maghiară până la Cetatea Albă, urmând granița maghiară, cehoslovacă, polonă, rusă, apoi frontiera Cadrilaterului, fiind înființate noi zone militare, administrate de autoritățile militare (Pantelimonescu 1939, 39).

La 17 mai 1922 a fost publicat, în Monitorul Oficial nr. 33, Decretul Regal nr. 2162 prin care starea de asediu în Cadrilater se reducea la o zonă de 15 km, delimitată de o linie imaginară de la sud de Turtucaia, Bazargic și Balcic, de-a lungul frontierei cu Bulgaria (Pantelimonescu 1939, 41).

La 24 august 1926 a fost emis Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 2807, din 24 august 1926, referitor la extinderea stării de asediu din Cadrilater, conform căruia infrațiunile săvârșite pe linia de demarcație a zonei dintre localitățile Carvan – Cavarna erau judecate de Consiliul de Război al Diviziei 9. Prin urmare, comandamentul diviziei a emis la 9 septembrie 1926 Ordonanța nr.1, care prevedea infrațiunile și contravențiile care intrau în componența autorității militare, conform articolelor din Codul penal, Legea pentru organizarea Dobrogei Noi și Legea pentru reprimarea unor noi infrațiuni contra liniștii publice. Pentru îndeplinirea misiunii primite, comandamentul diviziei a elaborat planul de acțiune pentru combaterea comitațiilor, iridentei bulgare și naționalizarea Cadrilaterului pe anul 1926.

Instrucțiuni și Planul de acțiune pentru paza frontierei Dobrogei împotriva atacurilor comitațiilor

Conform acestor instrucțiuni, trupele de grăniceri, jandarmi și cele ale Diviziei 9 aveau ca misiune supravegherea și paza frontierei Dobrogei contra atacurilor comitațiilor, sub directa coordonare a comandamentului Diviziei 9. Planul de acțiune prevedea două ipoteze și, implicit, două dispozitive de pază a frontierei, în funcție de amploarea evenimentelor care ar fi putut avea loc. O primă fază prevedea executarea unor misiuni de pază vamală împotriva comitațiilor, iar a doua fază, posibilitatea confruntării cu atacuri puternice și bine organizate ale comitațiilor bulgari, în contextul unor tensiuni politice bilaterale (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major, 137).

Pentru prima ipoteză sau fază, măsurile de pază prevedeau situația în care trupele de grăniceri aveau nevoie de sprijin, fiind prevăzute, pentru intervenție, unități din regimentele de infanterie de la Bazargic și Silistra. Aceste forțe erau permanent în stare de alertă pentru a putea răspunde oricărei solicitări în 6 ore (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major).

Pentru a doua ipoteză, fază sau dispozitiv, atacuri numeroase și bine organizate ale comitațiilor bulgari, planul de acțiune prevedea constituirea unor detașamente puternice, alcătuite din 2 sau 3 arme pentru a putea captura sau respinge dincolo de frontieră bandele de comitații care reușeau să pătrundă pe teritoriul românesc. Compunerea și folosirea acestor detașamente se realizau după planul de acțiune întocmit de comandantul diviziei respective. Trecerea la dispozitivul nr. 2 se ordona de Ministerul de Război, de Marele Stat Major, de Comandantul Corpului 2 Armată, însă trecerea la acest dispozitiv era permisă și din inițiativa comandamentului local atunci când situația o impunea, caz în care se raportau imediat măsurile dispuse Marelui Stat Major (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major).

Pentru realizarea în bune condiții a planului de acțiune, trupele de grăniceri și jandarmi erau subordonate operativ comandamentelor zonelor, conform dispozițiilor Comandamentului Diviziei 9, care aveau obligația de a preciza în planul de acțiune care se impunea, în funcție de evenimente, misiunea, sectorul fiecărei unități, mijloacele puse la dispoziție precum și directivele pentru unitățile din subordine și exercițiile de pregătire. Pe baza acestui plan, unitățile din subordine întocmeau, la rândul lor, un plan detaliat de acțiune pentru diferite situații. Pentru cazuri urgente și pentru ca intervenția trupelor din linia întâi, cele în stare de alarmă, dislocate în apropierea frontierei, să nu fie tardivă, se putea interveni, la cererea directă a grănicerilor, cu ordinul expres ca acest tip de situație să fie raportată imediat autorităților superioare. Pentru o bună comunicare, se realizau legături telefonice între diferitele forțe de acoperire și comandamente ([Arhivele Militare Naționale Române](#), Fond Marele Stat Major).

Trupele de grăniceri, prin dispozițiile privind paza frontierei, aveau misiunea de a opri trecerile individuale sau în grupuri mici ale comitațiilor. În cazul unor grupări/bande de comitații greu de capturat, grănicerii cereau sprijinul batalioanelor de alarmă de la Silistra și Bazargic, timp în care cele două categorii de forțe reunite executau ordinele Comandamentului batalionului de alarmă, care aprecia situația și dispunea mijloacele și planul de acțiune în vederea capturării, distrugerii sau respingerii bandelor de comitații. Cât timp bandele nu erau constituite din trupe regulate, scopul lor era de a răspândi panica, de a prăda și de a face propagandă, prin urmare, se recomanda participarea la atac a unor forțe restrânse pentru a-i atrage pe comitații în anumite direcții, de unde grosul detașamentului să-i poată manevra și captura mai ușor prin învăluire. Deschiderea focului de la mari distanțe nu era recomandată, pentru că, pe lângă faptul că îi alerta pe comitații în privința prezenței trupelor române, le permitea o eventuală schimbare de direcție. În cazul în care comitații se îndreptau înspre o localitate, instrucțiunile prevedeau ocuparea lizierelor și baricadarea în apropierea lor cu puține forțe, pentru a permite grosului detașamentului învăluirea pe flancuri și capturarea acestora. În ipoteza în care comitații ar fi reușit să pătrundă într-o localitate, se recomanda controlul ieșirilor cu minim de forțe înarmate cu arme automate pentru a permite grosului trupelor capturarea acestora ([Arhivele Militare Naționale Române](#), Fond Marele Stat Major).

În ceea ce privește culegerea și prelucrarea informațiilor, instrucțiunile prevedeau organizarea serviciului de informații de către Comandamentul Diviziei 9 pentru a se putea realiza cu ușurință și cu succes punerea în executare a planului de acțiune și trecerea de la un dispozitiv la altul, în funcție de situația care se impunea. Execuția planurilor de acțiune depindea și de gradul de pregătire al comandanților și al forțelor implicate, fapt pentru care era absolut necesar ca unitățile care asigurau paza frontierei Dobrogei să se familiarizeze cu terenul și cu manevrele care urmau să fie executate în situații concrete. În alcătuirea planului de acțiune, se avea în vedere și sprijinul pe care îl putea da populația civilă, acolo unde se putea conta cu siguranță pe loialitatea ei. Pe baza acestor instrucțiuni, Comandamentul Diviziei 9 a întocmit un plan de acțiune care era aprobat de Corpul 2 Armată, un exemplar fiind înaintat Marelui Stat Major ([Arhivele Militare Naționale Române](#), Fond Marele Stat Major).

Conform acestui Plan de acțiune, comitagiul era definit ca fiind cel ce purta o armă și făcea uz de ea. Cel ce era dezarmat sau se supunea la somație avea dreptul la un tratament legal și protecție. Pentru executarea planului, comandamentul diviziei nu intenționa să acționeze în zona stării de asediu, în condițiile unei ocupații militare sau dictaturi militare care să înlăture administrația civilă și care să împiedice bunul mers al relațiilor sociale și economice, ci, din contră, dorind o prezență cât mai discretă pe cât posibil a forțelor militare, își propunea o colaborare deschisă și sinceră cu instituțiile civile administrative, pentru ca acestea, împreună cu jandarmii, cu grănicerii și cu populația loială, să dezvolte un sistem eficient de apărare și reacție împotriva atacurilor și incursiunilor comitagiiilor bulgari pe teritoriul românesc (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major).

Prin urmare, Planul de acțiune, pe lângă precizarea că nu se tolerau excesele de zel, fiind recomandată folosirea acestuia cu severitate, dar cu dreptate și legalitate, prevedea împotriva atacurilor comitagiiilor o apărare fixă și una mobilă, iar împotriva iridendei bulgare, organizarea și funcționarea unui serviciu de informații și contrainformații. Apărarea fixă avea în vedere o zonă de interdicție la frontiera/zona grănicerilor, un sistem de rezistență organizat/satele prevăzute cu garnizoane fixe și mobile, un sistem complex de observații și informații și un sistem sofisticat de legături și transmisiuni. Apărarea mobilă era alcătuită din putere pedestre și călări (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major).

Conform Planului de acțiune, perimetrul stării de asediu era împărțit în zona operativă, sub comandă strict militară, unde acționau grănicerii, al căror consemn era moarte comitagiiilor și arestarea infractorilor, și zona cooperativă, sub comandă mixtă, în care toate instituțiile implicate în strategia apărării aveau misiunea asigurării ordinii și liniștii publice (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major).

În zona operativă, a grănicerilor, dispozitivul trupelor era poziționat în adâncime, circa 8-10 km, cu 4 eșaloane, cu o densitate apreciabilă în regiunile vulnerabile și confirmate anterior de observatori și pânđe la frontieră, cu posturi de luptă în interior, rezerve de subsector, unități mobile/cavalerie/ sprijin și control. Întinderea sectoarelor era minimă și variabilă, în funcție de configurația terenului, iar în Caliacra, direct proporțională cu regiunile în care acționau comitagii. Forțele repatizate în această zonă erau compuse din 3 companii grăniceri, 23 de grupe de infanterie, 12 plutoane infanterie, 2 escadroane roșiori și 2 secții telegrafice. Misiunea primită de aceste trupe avea trei dimensiuni, anume militară – paza teritoriului, fiscală – conform instrucțiunilor Ministerului de Finanțe –, tehnică și administrativă – conform ordinelor și directivelor Corpului Grănicerilor. Pentru o mai bună îndeplinire a misiunilor primite, comandantul batalionului de grăniceri trebuia să întocmească planul organizării comandamentului, a legăturilor și transmisiunilor, a informațiilor și observațiilor, a misiunii și consemnului, precum și al rapoartelor și dărilor de seamă (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major).

Referitor la zona cooperativă, zona jandarmilor și administrației sau sistemul defensiv interior, Planul de acțiune dispunea măsuri speciale, precum cunoașterea stării de spirit în sate, organizarea lor administrativ-militară, identificarea nominală/carnete de identitate cu fotografie, clasificarea populației satelor în localnici de încredere, îndoielnici sau răi. Cei dintâi erau tratați ca aliați, cei răi, în urmărire, iar ceilalți erau ținuti sub observație de către jandarmi care trebuiau să aibă o bună cunoaștere a satelor, ceea ce era, în fapt, un punct câștigat împotriva comitagiiilor. Era știut de comandamentul Diviziei 9 că satele bulgărești erau, pentru comitagii, birouri de informații și spionaj, centre de aprovizionare și locuri de găzduire. Prin urmare, jandarmii trebuiau să ia măsuri privind interceptarea legăturilor; interzicerea aprovizionării și excluderea posibilității de găzduire. Pentru atingerea acestor obiective, se păstra autoritatea administrativă a localităților care intrau în zona de asediu, se organizau grupe de sate, în raport cu distanțele, cu numărul de locuitori, cu situația geografică și în funcție de starea de spirit a populației. Fiecare grupă de sate avea un comandant militar, un comandament mixt/un militar și pretorul respectiv. Fiecare localitate avea o forță, alcătuită din jandarmi – efectiv între 5 și 7 oameni –, o gardă cetățenească, în raport cu efectivul satelor, unitate de alarmă și carauale de noapte cu misiunea de a apăra localitățile respective. Formațiunea mobilă, care avea maximum 5 călăreți, era alcătuită zilnic din efectivul garnizoanei fixe și dispunea de cai sătești, puși la dispoziție de comună. Misiunea acestei forțe mobile era cercetarea spațiului dintre sate și căile de comunicație. Nucleul garnizoanelor constituie ad-hoc îl reprezentau jandarmii rurali patrule sau călări, iar comandamentele de grup de sate aveau o mică garnizoană, jandarmi și cetățeni călare și pe jos, iar comandamentele de plășii dispuneau de o rezervă călare de jandarmi rurali, un serviciu de informații și un serviciu de aprovizionare a unităților, cu reședința pe teritoriul plășii ([Arhivele Militare Naționale Române](#), Fond Marele Stat Major).

În ceea ce privește împărțirea zonei de asediu în sectoare aflate în responsabilitatea regimentelor Diviziei 9, Planul de acțiune prevedea 2 sectoare, respectiv Sectorul Mircea, unde acționa Regimentul 38 Infanterie, și Sectorul Vlad, unde acționa Regimentul 40 Infanterie. Comanda mixtă a sectoarelor se exercita în adâncime de comandanții regimentelor, în colaborare strânsă cu prefectii. Divizia 9 intra în acoperire cu 16 plutoane din Regimentul 38 Infanterie și din Regimentul 40 Infanterie (câte 8 de fiecare regiment). Efectivele unui pluton, numai din contingentul 1925, selecționați și perfect încadrați, aveau în componență un comandant cu 2 ajutoare, 25 de soldați de trupă, dintre care 18 combatanți și 7 pentru patrulări, observatori și informații. Armamentul era alcătuit dintr-o mitralieră, 2 pistoale-mitralieră cu servanți, puștile din dotarea celor 10 pușcași, iar muniția consta în 10 grenade, 5 rachete, 100 de cartușe armă, 500 de mitraliere, 250 de pistoale-mitralieră ([Arhivele Militare Naționale Române](#), Fond Marele Stat Major).

În ceea ce privește mijloacele de comunicație și legătură, Planul de acțiune prevedea câte o camionetă și secție de telegraf la fiecare sector. Camionetele erau repartizate

pentru uzul de serviciu al comandanților de sectoare și transport de trupe operative. La cerere și în anumite condiții, erau date în folosință comandantului batalionului de grăniceri din sectorul fiecărui regiment (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major).

În privința posturilor detașate și patrulărilor în puncte prea izolate și configurații prea sălbatice sau împădurite, se prevedea ca cele din zona grănicerilor să fie hotărâte de comandantul batalionului de grăniceri, în zona de interior de comandanții sectoarelor, în colaborare și la indicațiile comandamentelor mixte de plăși. Patrulările erau ordonate de șefii locali, fiecare în comandamentul său, după teren, împrejurări și informații zilnice (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major).

Serviciul de informații, format din observatori și informatori, era organizat în fiecare sector, subsector, cartier – grupare, unitate și armă și era condus exclusiv de către comandamentul respectiv, după un plan bine chibzuit. În zona grănicerilor, erau organizate 4 centre și un birou, stabilite de comandantul batalionului de grăniceri. În zona interioară – centru la fiecare plasă. În zona cavaleriei – centru la fiecare escadron. La sectoarele de regiment – birourile de informații existente. În ceea ce privește orele de raport și dări de seamă, se prevedea ca, în sectoare și subsectoare, să se realizeze conform dispozițiilor șefilor respectivi, cu Divizia 9 de la sectoare, telefonic, în fiecare zi, la ora 18, buletine, rapoarte sau dări de seamă, în fiecare duminică, cu evenimentele săptămânale; pentru cazuri urgente, imediat și pe orice cale (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major).

În ceea ce privește aprovizionarea trupelor, se avea în vedere ca aceasta să se facă cu respectarea drepturilor persoanei și avutului acesteia, iar unitățile militare nu aveau permisiunea să facă apel la resursele locale decât în situația imposibilității asigurării materiilor prime prin sursă directă. Se prevedea expres, sub sancțiuni severe, ca sub niciun motiv să nu fie permisă aprovizionarea personală sau a trupei direct de la localnici, ci numai prin administrația locală. Plata se efectua de către administrație prin emitere de bonuri, semnate exclusiv de comandanții unităților, al căror nume era comunicat din timp prefecturilor. Încasarea bonurilor se făcea la 15 sau 30 zile cu forme legale, certificate de autoritățile administrative. Comandanții unităților trimiteau anticipat Administrației Plășilor tabele cu necesitățile lunare, cu indicarea zilelor de ridicare. Grănicerii se aprovizionau conform dispozițiilor administrative ale Corpului, rămânând însă sub aceleași sancțiuni, dacă comiteau încălcări ale drepturilor sau dispozițiilor administrative ale Comandamentului (Arhivele Militare Naționale Române, Fond Marele Stat Major).

Planul de acțiune avea și dispoziții finale care prevedeau ca cei ce erau arestați să fie însoțiți de un detașament de protecție. Dacă era un număr mare de reținuți, aceștia erau legați unul de altul, iar în cazul în care încercau să fugă, era interzis să se tragă asupra lor, dacă nu fuseseră judecați și condamnați.

Deși planul de acțiune arăta perfect pe hârtie, în teren, realitatea era alta. Posturile grănicerilor și autoritățile românești erau atacate de către comitagii, fiind raportate

zilnic jafuri, tâlhării, rănirea sau uciderea soldaților și jandarmilor români. Cu toate acestea, concepția comandantului Diviziei 9, generalul Ioan Vlădescu, privind respingerea atacurilor de tip terorist al comitațiilor bulgari era una revoluționară, în condițiile în care doctrina militară a anului 1926 nu prevedea măsuri specifice împotriva unor acțiuni asimetrice.

Concluzie

Instituirea stării de asediu pe timp de pace în Dobrogea de Sud în anul 1926 a fost o măsură excepțională, dispusă ca urmare a atacurilor comitațiilor bulgari, care amenințau siguranța statului român. Pe fondul politicii revizioniste a guvernului bulgar care întreținea o stare tensionată la frontiera cu România, prin susținerea acțiunilor de tip terorist ale comitațiilor, decidenții politici și militari de la București, loiali principiilor tratatelor încheiate la sfârșitul Primului Război Mondial, au gestionat starea conflictuală de la frontiera de sud într-o manieră mai puțin abordată în istoriografia conflictelor asimetrice. Prin investirea autorității militare și prin măsurile dispuse, comandanții unităților dispuse în garnizoanele de reședință din Cadrilater au scris o pagină de istorie militară mai puțin cunoscută. Acest articol este un omagiu adus jandarmilor, trupelor de infanterie și autorităților civile românești care au contribuit la promovarea valorilor principiilor europene, asumate de România în secolul XX.

Referințe

Analele Dobrogei. 2005. „Serie nouă, an VIII”. Constanța.

—. 2019. „Seria III, an III”. Constanța.

Arhivele Militare Naționale Române. Fond Marele Stat Major.

Assan, B.G. 1912. *Quadriaterul Dobrogean, Rusciuc, Varna, Șumla, Silistra*. București: Editura Minerva.

Buletinul Arhivelor Militare Române. Anul XX. „Document. nr. 3/2017”.

Ciorbea, Valentin. 2008. *Dobrogea 1878-2008. Orizonturi deschise de mandatul european*. Constanța: Editura Ex Ponto.

Filotti, Alexandru Gabriel. 2007. *Frontierele Românilor*. vol. I și vol. 2. Brăila: Editura Istros a Muzeului Brăilei.

Ghițescu, Mihai. 2021. „Despre starea de asediu în România, Schiță istorico-juridică, 1918-1938.” *Revista Bibliotecii Academiei Române* Anul 6, nr. 12, iulie-decembrie.

Greul, Gr. D. 1928. *Starea de asediu actuală*. București: Editura Curierul Judiciar S.A.

Kurkina, Ana-Teodora. 2013. *The problem of the appurtenance of Dobruja region, 1913-1940: Bulgarian and Romanian methods of claiming rights over territory*. Budapest, Hungary: Central European University, History Department.

- Muzeul Militar Național Regele Ferdinand I.** 2020. *Tradiție, Istorie, Armată*. Ediția a V-a, 29 octombrie 2019. Târgoviște: Editura Cetatea de Scaun.
- Neagoe, Sever.** 1985. *Teritoriul și frontierele în istoria românilor*. București: Editura Ministerului de Interne.
- Negoită, Cătălin.** 2009. *Între stânga și dreapta. Comunism, iredentism și legionarism în Cadrilater (1913-1940)*. Craiova: Editura Fundației Scrisul Românesc.
- Pantelimonescu, V.** 1939. *Starea de asediu, Doctrină, Jurisprudență și Legislație*. București: Editura Ziarului Universul.
- Roman, Ioan N.** 2008. *Despre Dobrogea și dobrogeni*. Constanța: Editura Ex Ponto.
- . 1905. *Dobrogea și drepturile politice ale locuitorilor ei*. Constanța: Editura Ovidiu.
- Ungureanu, George.** 2009. *Problema Cadrilaterului în contextul relațiilor româno-bulgare (1919-1940)*. Brăila: Editura Istros a Muzeului Brăilei.
- Ziarul Înfrățirea Românească.** 1926. Anul II, nr. 23-24, 1-15 octombrie.